

segljiv, tudi če prši iz oblakov. Pripeljete se skoraj do 1552 metrov višine, kjer stoji kočja Falkert. Žal najemnik kočje stavbe ne smatra za planinsko kočjo in vam ne prizna popusta na izkaznico PZS. Zato za spanje (z zajtrkom) na železni vojaški postelji plačate kar 180 šilingov, kar je zelo veliko, če pomislite, da ste še zelo nizko. Res pa je, da ob koči teče potok in da lahko dobite zelo okusne sveže postrvi za ne pretirano ceno.

Vzpon na 2784 metrov visoki Polinik v Kreuzeckgruppe je povsem normalen in ne pretirano zahteven. Iz Obervellacha se lahko še nekaj časa peljemo po cesti do višine 929 metrov. Do Polinik-Hütte imamo še poldrugo uro. Dostop na vrh — čeprav smo samo osemdeset metrov pod našim Triglavom — ni težak in v treh urah smo na vrhu.

Ostane nam še deseti avstrijski vrh, in sicer 2118 metrov visoki Spitzegel v Ziljskih Alpah. Vrh se dviga nad Šmohorjem (od koder je tudi možen dostop), vendar smo se mi povzpeli nanj z druge strani, iz Bistrice na Zilji do šmohorske planine Boden. Prek planine Ochsen smo dosegli vrh v dveh urah. Lep razgled na našo Ziljo in Šmohor!

NAJBOLJE UREJENE SLOVENSKE POTI

O desetih slovenskih vrhovih, ki so obvezni za Pot prijateljstva (Triglav, Škrlatica, Jalovec, Prisojnik, Grintovec, Ojst-rica, Bavški Grintavec, Krn, Storžič in Ra-

titovec) ne bi izgubljal besed, saj jih večina planincev pozna in o njih obstaja veliko priročnikov in zemljevidov.

Lahko rečem le to: po prehojenih tridesetih vrhovih Poti in prijateljstva in dolgoletnem obiskovanju večine naših gora ter nekaterih vrhov v Italiji, Avstriji, Švici in Franciji trdim, da je tako dobro markiranih in zavarovanih poti, kakor jih imamo pri nas, drugod le malo. V tujini velja pravilo: če ne zmoreš poti sam, najemi vodnika in ga plačaj. Pri nas lahko vsak malo bolj izkušeni planinec pride po jeseniški plezalni poti skozi prvo Prisojnikovo okno. Zato še bolj podprimo naše vrle markaciste, ki večkrat svoj celotni dopust porabijo za to, da nam zavarujejo pota, na katerih si nabiramo kondicijo in zdravje. Eden od najbolj učinkovitih ventilov za sprostitvev po vsakodnevnem napornem delu in težavah sedanjosti je ravno hoja v hribe, varna pot pa pomeni zadovoljstvo in užitek, pa če je še tako ekstremna. Prav bi bilo, da bi markacisti večkrat dobili zasluženno družbeno priznanje. Naša dobro zavarovana in označena pota nam zavidajo tudi neredki tujci, ki vse pogosteje zahajajo v naše gore.

Mi pa še naprej širimo idejo o povezavi planincev treh dežel oziroma treh držav in naj bi Pot prijateljstva našla še veliko posnemovalcev v vseh treh državah in tudi drugod. Upam, da bo ta moj zapis spodbudil še koga, da bo prehodil to ne-lahko, toda lepo in koristno pot.

PO KOCBEKOVIH STEZAH, KI SO IN KI JIH NI

RDEČA ZNAMENJA

BOŽO JORDAN

Minilo je 60 let od njegove smrti (7. 8. 1930) in verjetno več kot 90 let od zapisa opisov poti za Vodnik po gorah in dolinah v Savinskih planinah (1903), ki ga je napisal Fran Kocbek. Pri popisu nekaterih poti je na koncu zapisano: Rdeča znamenja.

Kakšna so bila, ne vem; vem le to, da so še danes, toda ne njegova in ne planinska; so rdeče oznake: enojna, dvojna črta je meja med oddelki, odseki, s piko nad črto je hkrati še katastrska meja; trojna črta je meja splošnega ljudskega premoženja; rumena črta je semenski sestoj ali drevo; modra črta je izločen del, zavarovan del ali rezervat; rdeča pika je drevo za posek, pa še kaj se najde.

Zahotelo se mi je na pot po teh *njegovih* znamenjih — njemu v spomin.

Z Vranskega je zapisal pristop na Lipo, dalje na Leskovnika, kjer še danes ob

domačiji raste velika stara tisa in od tu vozi kombi otroke v Kocbekovo šolo v Gornji grad, iz tega opisa se da sklepati, da je še vedno vrisana označena pot po zahodni strani Predkvice (1010 m) in Medvedovega hriba (1044 m) na Leskovc in Slopi (925 m). Danes gozdna cesta »pod pečinami« (ki so dobre za prosto plezanje) ni markirana. Enako ni več znamenj po dolini Merinice (asfaltna cesta) do kmeta Orehovca in od Jeseničnika na Pikla. Mimo Orehovca (danes lovski dom) in Jeseničnika drži TV pot z Menine, z Lipe po vzhodni strani pa cesta do Jeseničnika (tudi E 6).

LET VELIKE PTICE

Do Pikla sedaj nisem šel tod. Iz Bočne sem šel po cesti na Jaršnika, do Spodnjega Potočnika, in čez potok Hudovinc, ki je nekoč poganjal mlino; vidnih je še nekaj ostankov. Iz razgovora zveš, da je eden še delal pred letom in da ima še

stope; sedaj se je strlo kolo in kljub modernim tehnikam obdelave ni najti moža, ki bi napravil novega. Lastnik pravi, da mlin lahko še prav pride, čeprav imajo vse kmetije elektriko, nekatere tudi telefone.

Za Belo vodo je razpadla domačija Gnilovec (ne Gnovec, kot piše na karti) in od tu sem krenil do Laznika in mimo Beleta (nova gradnja poleg stare) do Leskovca. Vse to je s cesto povezano s Šmartnim. Zavil sem po pašnem svetu na Pikla (na karti je oznaka domačije severno nad Slopni). Tu so razvaline nekoč mogočne kmetije, če sodim po gradnji, in blažena senca starih lip. Od tod dalje piše v vodniku: »Tukaj za hišo desno, začetkoma po kolovozu v gozdu, potem po potu na levo povprek po pobočju in naposled naravnost strmo po gozdu navkreber 1 1/4 ure na pašnike, potem desno na Ščavnico in proti zahodu po planoti 1 1/4 ure do koč. Rdeča znamenja.«

Krenil sem desno in sledil star kolnik do razpadajočega korita in še malo naprej, nakar je izginil. Morda pa se najde lovska steza? Morda zgornja postaja gozdarske žičnice, kjer je kot spomenik še velik zobnik in nova visoka lovska preža? Ta del še ni preprežen z gozdnimi cestami; so le nadežane steze. Lepa vkrabica po mladi goši se dvigne precej visoko.

Ujel sem pogled na sv. Jošta, ko je zvonil poldan. V gozdu sem našem modro črto in desno sled steze. Pa je in je ni. Mimo solnice sem prišel do gozdarske koč in malo pod vrhom Šavnic na pašni svet. Ko sem se v gozdu ozrl nazaj, sem zagledal velikega ptiča v lepem letu. Vano, dober poznavalec Menine, mi je dejal, da se morda potepa tu mali orel.

ZNAMENJA VELIKIH SPREMENB

Spustil sem se na Lemonsko poljano, kjer je nad spomenikom nova smerna tabla. Do Bočne pa je dve uri!

V Strojniku sem doživel razočaranje; še vedno sem se sicer lahko odžejal, toda nekdo se je znesel nad cevjo. Le zakaj? Saj bistra voda naposled ni kriva za sedanje spremembe! Kot tudi ne nova gozdna cesta po vzhodni strani Strojnika.

Za Beclovnikom sem računal na stare Knafelčeve markacije iz Bočne od Feržemove gostilne — kot je zapisal že Kocbek, da so tam rdeča znamenja. Sedaj je tam nova gozdna cesta, ki mi je to sled zabrisala in menda zbrisala še tistih nekaj starih markacij. Tako mi ni preostalo drugega kot pet kilometrov gozdne ceste do Bočne.

Dva sveža velika štor sta na cesti. Brez rdeče pike jima je bilo vzeto življenje s koreninami vred.

In nato zdrz na cesto. Pa še vrisana ni na zemljevidu! Kocbek bi zapisal: Neznamovano!

PLANINSKE RAZGLEDNICE

DROBNA SONCA, DA SPODÉ SAMOTO

HELENA GIACOMELLI

Razglednice so pravzaprav potuha ljudem, ki so (smo) leni za pisanje pisem. Kajti časi so že taki (se često izgovarjamo), da ima dan premalo ur za vse, kar bi radi postorili. Pisma pa vendar ne moreš pisati tako, kot vnašaš podatke v kartoteke. Na razglednici že slika pove skoraj vse: da smo se tega in tega dne ustavili v tej in tej planinski koči. In ker je bilo vreme, kot bi si ga sami naslikali, smo se povzpeli še na goro, ki se, bahava lepota, dviga nad koč. Tudi ta »skok navzgor« lahko opišemo brez besed — na hrbtno stran razglednice pritisnemo žig.

Okrogel ali ovalen žig koč in trikoten žig vrha. Pa še kakšen žig kar tako, ker je ravno pri roki v škatlici z blazinicami ali na ličnem stojalčku za žige. Potem se pod datumom podpišejo še naši prijatelji in naključni znanci, s katerimi smo se spoznali na poti k istemu cilju. Tako je prostor, namenjen sporočilom, izpolnjen. Zadovoljen bo naslovnik, ker smo se spomnili nanj na našem planinskem potepanju. Še bolj pa smo veseli mi sami, ker smo prijatelju v dolini poslali košček svoje sreče.

Kajpak moramo biti pošteni: s tako planinsko razglednico se tudi malce bahamo, kod vse smo hodili, medtem ko je naslovnik čemel doma. Naj ga le grizlja zelena zavist! Zakaj pa se je brez otipljivega vzroka odpovedal planinski turi!

A kljub tej drobnim napaki so razglednice vendarle roka, ki jo ponujamo človeku.

Včasih pa so take planinske razglednice tudi ogledalo našega notranjega monologa, našega razpoloženja ob doživljanju narave. Ti zapisi so kot slikarjeve skice, tenek zaris s svinčnikom. Da jih iztrgamo pozabi. Saj bi jih sicer trenutek, ki prihaja, prekril z novimi vtisi. Vsak trenutek je enkrat, neponovljiv. Čar hoje po gorah, po istih stezah, je prav v tem, da so vedno drugačne. Kot se sami spremenjamo, tako tudi narava vsakokrat drugače odzvanja v našem razpoloženju.

Drobni so ti zapisi. Kot so bila drobna srečanja z naravo. In s samim seboj.

KAMNIŠKO SEDLO

Vedno znova se vračamo na te naše nikoli do konca izhujene gorske poti:

— ko se tanjšajo naše stopinje v snegu,
— ko se sivina gozda preljuje v mlado zelenje,